

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pōli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 31. marcija 1875.

Obseg: Vendar enkrat! — Kmetijska šola na Dolenskem. — Porentov panj, panj čebelorejske družbe in še drug panj — kateri pa je med njimi najboljši za nas? — Novi Kranjski panj po Dzierzonovi osnovi. — Še nekoliko zarad naselitev v Slavoniji. — Stelja in gnoj. (Dalje.) — Karlovška železnica. — Zapisnik 22. odboroze skupščine slovenske Matice 10. aprila. (Konec.) — „Brencelj“. — Mrvice slovniške in slovarške. (Konec.) — Kakošne občine so boljše: velike ali majhne? — Mnogovrstne novice. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Vendar enkrat!

Goveja kuga na Hrvaškem, v Slavoniji in vojaški Granici, ki je pretekla 3 leta na tisoče goved pomorila, in od kodar se je ta pošast večkrat na Kranjsko in Štajarsko zasejala, je zdaj prestala in živinski sejmi so zato povsod na Hrvaškem in Slavonskem odprti. To je — če le pri tem ostane — vesela novica tudi našim gospodarjem.

Kmetijska šola na Dolenskem.

Kakor znano, je sklenil deželni zbor napraviti deželno kmetijsko šolo, in sicer na Dolenskem.

Do sedaj je izvršba zborovega sklepa bila zadržana, ker je še le pred par tedni došla sankcija, da sme deželni odbor prodati deželnih obligacij v vrednosti do 80.000 gold., s katerimi se ima kupiti šoli primerno in potrebno posestvo, ker ima biti šola praktična, kakoršne naša dežela potrebuje.

V 57. listu „Laibacherice“ nahajamo nek dopis iz Rake, ki divjá proti ustanovi kmetijske šole na Kranjskem, podoben je navadnim ugovorom nasprotnikov posebno slovenskih šol; vsaj vzroki, katere navaja dopisovalec „Laibacherice“, so zelo jalovi, prazni, in kažejo, da ne pozná ne dežele in njenega ljudstva, ne namena kmetijskih šol.

Treba tedaj, da v našem listu temu nevednemu pisatelju o kmetijskih šolah nekoliko odgovorimo.

Najprvo pravi, da se je že večkrat dvomilo, bode li kmetijska šola Kranjski deželi, posebno kmetom kaj koristila, češ, da omika kmetijskega ljudstva je še silno revna in nizka; nikjer — pravi — ni videti umnega poljedelstva, nikjer umne sadje- in trtoreje. Milostno sicer priznava, da imajo nekateri grajščaki lepe kmetije, konečno pa pravi, da so vendar zelo slabe. Zdaj pa jo zatrobí, da z ustanovo kmetijske šole ne bo nič pomagano! Šolska omika po deželi je pomanjkljiva itd. Konečno priporoča kot edino rešilo vpeljavo popotnih učiteljev in ustanovo šolskih vrtov.

To so glavne ideje dopisa iz „Rake“.

Do sedaj so dvomili o potrebi in koristi kmetijskih šol le nekateri, in to samo taki, katerim je hud trn v peti to, da imajo biti slovenske; za stvar in za blagor dežele jim je pa že tako malo mar. Vsi drugi

deželani pa želijo prepotrebni gospodarskih šol, kakoršne imajo že mnoge druge dežele po Avstriji in po vsi Evropi. Koliko gospodarskih šol je že na Českem; Moravska dežela sama jih ima 12! Belgija, Anglija imajo dovolj takih učilnic, katere so pripomogle, da ondod kmetijstvo sedaj tako lepo cvete. Štajerci so ustanovili kmetijsko šolo v Grotenhofu, za katero so čez 100 tisoč potrosili, vinorejsko šolo v Mariboru, blizu Gradca imajo vrtnarsko šolo, in obravnava se ravno zdaj o tem, da bi tudi v zgornjem Štajarskem napravili kmetijsko šolo, katera bi se imela posebno z živinorejo pečati. Kako to tedaj, da bi za ves svet bile kmetijske šole dobre, potrebne in tudi velekoristne, le za Kranjsko ne? Aline tiči za tem grmom zavidenost Vaša, gospod dopisovalec? Kmetijskega ministerstva glavno načelo in delo je podpirati in širiti kmetijski poduk, in radovoljno je ministerstvo pripravljeno z denarnimi podporami pospeševati ustanove kmetijskih šol; taisto je tudi pri nas to pokazalo, ker je že več let pozivljalo našo kmetijsko družbo, da naj skrbi za ustanovo kmetijske šole, ter lastnovoljno obljubilo zdatne denarne podpore, katero je sedaj odločilo od 20.000 do 30.000 gold.

Vi pravite, da je naše kmetijsko ljudstvo še zelo malo omikano, da nikjer ni videti lepega in umnega poljedelstva, sadjereje, trtoreje itd. Gospodine, ali se ne kregate s svojo lastno pametjo, ko kaj tacega trdite? Če je pri nas zanemarjeno kmetijstvo, zato je treba zboljšati ga in ravno zato je deželni zbor sklenil, tej veliki potrebi zadostiti z ustanovo gozdarske šole v Šneperku, sadje- in vinorejske šole na Slapu in sedaj z ustanovo kmetijske šole na Dolenskem. To vsak izmed nas vé in vsak rodoljub bode gotovo hvaležno priznaval blagi namen deželnega zastopa, da se brž ustanovi prepotrebna kmetijska šola, katera bo izobrazevala ne le nekoliko majerjev za grajščake, čeravno je tudi njim potreba umnih oskrbnikov, kar tudi vi sami priznavate, ampak posebno tudi veliko umnih gospodarjev za kmetijska posestva.

Davki so silni na Kranjskem, občinskih doklad je vedno več, treba tedaj, da po poduku odpremo vir studentu, to je, kmetijstvu, ki največ redí našo deželo.

Tudi mi dobro vemo, da je še veliko zboljšati, da imamo v deželi še mnogo skritih zakladov, na pr. o živinoreji; ona zboljšana bi mogla posebno gorenskim kmetovalcem še zdatno povzdigniti blagostanje; — vinoreja, katera na Vipavskem, kjer je že ustanov-